

**בגדי שרד**  
הרב מואיז נבון

**שמות לא (י) וְאֵת בְּגָדֵי הַשָּׂרָד וְאֵת בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֵת בְּגָדֵי בְנָיו לְכַהֵן :**

**שמות לה- (יט) אֵת בְּגָדֵי הַשָּׂרָד לְשֵׁרֵת בְּקֹדֶשׁ אֵת בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֵת בְּגָדֵי בְנָיו לְכַהֵן :**

**שמות לט (א) וּמִן הַתְּכֵלֶת וְהָאֶרְגָּמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי עָשׂוּ בְּגָדֵי שָׂרָד לְשֵׁרֵת בְּקֹדֶשׁ וַיַּעֲשׂוּ אֵת בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְקֹוֹק אֵת מֹשֶׁה : פ... (מא) אֵת בְּגָדֵי הַשָּׂרָד לְשֵׁרֵת בְּקֹדֶשׁ אֵת בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֵת בְּגָדֵי בְנָיו לְכַהֵן :**

**תלמוד בבלי מסכת יומא דף עב עמוד א**

ואמר רבי חמא בר חנינא: מאי דכתיב + שמות לה+ "את בגדי השרד לשרת בקדש"? (עמוד ב) אלמלא בגדי כהונה לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט.

**מהרש"א חידושי אגדות מסכת יומא דף עב עמוד א**

... שבגדי כ"ג הם מצילין את ישראל להיות להם שריד ופליט וע"פ מ"ש בעירובין דבגדי כ"ג מכפרין:

**בראשית פרק ו, יד-טו**

(יד) עֲשֵׂה לָךְ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה וְכִפְרֶת אֶתָּה מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר :

**רש"י הירש בראשית פרק ו פסוק יד**

כפר – פשוט פשת: כיסוי מגן או מונע. הוא מגן על עצם, לבל יושפע מן החוץ; כך כאן וכך "כפרת". והוא מונע עצם מלהשפיע כלפי חוץ; כך: "כפר פנים": לעצור כעס; "כפר בריית" (ישעיהו כח, יח): לבטל את השפעת הברית. "כפר" ביחס לחטא מצוי בשתי המובנים: "כפר על הנפש מן החטא", פירושו: להגן על האדם, על העם, על המקדש, מפני תוצאות החטא. [ואותה מידה כשנאמר] "כפר על עוון", "כפר על פשע", פירושו: למנוע, לבטל את תוצאות החטא, למנוע את החטא מלהשפיע.

**בראשית פרק ד פסוק ו**

וַיֹּאמֶר יְקֹוֹק אֶל קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ : (ז) הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תִּשְׁוֹקֶתוּ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ :

**רד"ק בראשית פרק ד**

(ו) ויאמר ה' - היה הדבור עמו כי לייסרו ולהושיבו למוטב וללמדו דרך תשובה לו ולדורות הבאים כי החוטא יש לו **כפרה אם ישוב בתשובה** שלימה: ...

**רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה א**

כל מצוות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא... וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהן על שגגתן או על זדונן **אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה, ויתודו** וידו דברים שנאמר והתודה אשר חטא עליה, וכן כל מחוייבי מיתות בית דין ומחוייבי מלקות **אין מתכפר להן במיתתן** או בלקייתן **עד שיעשו תשובה ויתודו**, וכן החובל בחבירו והמזיק ממנו אף על פי ששילם לו מה שהוא חייב לו **אינו מתכפר עד שיתודה וישוב** מלעשות כזה לעולם שנאמר מכל חטאות האדם.

**שמות פרק לב - (א) וַיֵּרָא הָעָם כִּי בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר ... וַיַּעֲשׂוּהוּ עֵגֶל מִסַּכָּה ... וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּגְשׂוּ שְׁלֹמִים וַיִּשָּׁב הָעָם לֶאֱכֹל וְשָׂתוּ וַיִּקְמוּ לְצַחֵק : פ (ז) וַיִּדְבֹּר יְקֹוֹק אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר לָךְ רַד כִּי שָׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הָעֵלִית מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם : (ח) סָרוּ מֵהָר מִן הַדָּרָךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסַּכָּה ... (טו) וַיִּפֹּן וַיֵּרָד מֹשֶׁה מִן הָהָר ... (כ) וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ וַיִּטְחֵן עַד אֲשֶׁר דָּק וַיִּזֶר עַל פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׂקֵךְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : ... (כו) וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לִיקֹוֹק אֱלֹהֵי וַיִּאֲסָפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לְוִי : (כז) וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה אָמַר יְקֹוֹק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שִׁימוּ אִישׁ חֲרָבוֹ עַל רֵכְוֹ עֲבְרוּ וְשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בְּמַחֲנֶה וְהָרְגוּ אִישׁ אֶת אַחִיו וְאִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת קָרְבּוֹ : (כח) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי לְוִי כַּדְבָר מֹשֶׁה וַיִּפֹּל מִן הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כְּשִׁלְשֵׁת אֶלְפֵי אִישׁ : (כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֵלֹאֵו יִדְכֶם הַיּוֹם לִיקֹוֹק כִּי אִישׁ בָּבְנוּ וּבְאַחִיו וְלָתֵת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה : (ל) וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה וְעַתָּה אֶעֱלֶה אֶל יְקֹוֹק אֹיְלֵי אַכְפְּרָה בְּעַד חֲטָאתְכֶם : ...**

**רש"י הירש שמות פרשת כי תשא פרק לב פסוק ל - הלויים המיתו אותם שאשמתם היתה גדולה ביותר**, ולדברי הגמרא ביומא סו ע"ב היו אלה אותם האנשים, אשר עברו את העבירה בעדים והתראה, או שממש הקריבו קרבנות לעגל הזהב - "זיבת וקיטר" - ולא השתתפו בפולחן כלשהו בלבד. על-ידי כך הושב תוקפה של תורה למקומו, והובטח המשך קיומו של העם - כעם. **אולם** עתה היתה משאת פני משה להשיג גם את **המשך קיומו כעם ה'**, הווה אומר: להשיב אותו על כנו כעם התורה וההשגחה האלוהית. לפיכך דיבר אל העם לאמור: אתמול נשפטו האנשים שאשמתם היתה גדולה ביותר, ועם זאת רובצות עליכם התוצאות של חטאתכם הגדולה. לכולכם חלק בחטאה הגדולה הזאת, כולכם השתתפתם במידה גדולה או קטנה, בין שהסכמתם למעשה, בין ששתקתם והשלמתם עמו באפס מעשה:

(לא) **וַיִּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל יִקְוֹן וַיֹּאמֶר אֲנִי חָטָא חָטָא הָעָם הַזֶּה חָטָא גְדֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב: (לב) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסַּפְרָךְ אֲשֶׁר כְּתִבָּת: (לג) וַיֹּאמֶר יִקְוֹן אֶל מֹשֶׁה מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֲמַחֲנוּ מִסַּפְרִי: (לד) וְעַתָּה לָךְ נַחַה אֶת הָעָם אֶל אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ הִנֵּה מְלֹאכֵי יָלְדָךְ לְפָנֶיךָ וּבָיִים פְּקָדֵי וּפְקָדָתֵי עֲלֵהֶם חֲטָאתָם:**

**רש"י הירש שמות פרק לב - (לד) ועתה - ... אתה אינך רואה אלא אחרית אחת לעם**, והיא שתועבר חטאתם מן העולם ותהיה כלא היתה. **אך חטאת העם טרם נתכפרה**, ועלִיד להנחות אותו אל עתיד, אשר יוביל אותו **אל הכפרה** - רק בדרך של נסיונות ופורעניות. אם אשא את חטאתם מכל וכל ואעביר אותה מן העולם ותהיה כלא היתה, הרי פירושו של דבר שאשכין את שכינתי בתוכם, ... אך גילוי שכינה זה מותנה בהתעלות רוח העם וחייו אל מדרגה גבוהה וטהורה, ולפי שעה אין העם עומד במדרגה זו. לפי שעה הובטח לעם המשך קיומו והשגת עצמאותו הלאומית על אדמתו שהובטחה לו:

(לה) **וַיִּגַּף יִקְוֹן אֶת הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶהָרֹן: ס**

**רש"י הירש שמות פרק לב - (לה) ... אשר עשו וגוי' - עי' פי' לעיל פסוק א. ביומא סו ע"ב** אמרו, כי רק אותם האנשים מתו במגפה, שהשתתפו אמנם במעשה העגל בריש גלי, אך לא היו חייבים מיתה בידי אדם, דהיינו על ידי הלויים, הואיל ועשו מה שעשו בעדים בלא התראה, או שרק חטאו בגיפוף ונישוק. מאחר שהשתתפו במעשה העגל בפרהסיא, הרי שמיתתם הפתאומית גילתה את יד ה', דיין האמת, ואת קירבת אהבתו של ה' המרפא לתחלואי גוף האומה.

**שמות פרק לג פסוק יד - ויאמר פני ילכו ונהנחתי לך:**

**רש"י הירש שמות פרק לג - (יד) פני ילכו - ... גזירת "לא אעלה בקרבך" (לעיל פסוק ג)** השרתה על העם אבל כבד, ובכך כבר השיגה את תכליתה לחצאין: היא כבר העלתה את העם במידת מה משפל המדרגה ששקע בה, ושקיעה זו היא שגרמה את הודעת השינוי בדרך הנהגתו של ה' ...

~ בגדי כפרה ~

**רש"י הירש שמות פרק כח פסוק מג - .... הכהן לובש בגדי הכהונה בשם האומה והמקדש, והם מסמלים באופן חיובי את הדרישות המוסריות, שהאומה מקבלת על עצמה ועל בניה כציווי המקדש. משום כך מתמעט סיכון העבירות על חוקי-מוסר אלה לגבי שלמות התודעה המוסרית של האומה, ועד למידה מסוימת נמנעת הענישתן בידי אדם או בידי שמים. הביטוי הסמלי החיובי של ציווי חוקי המוסר במקדש האומה ע"י בגדי הכהונה מונע דמיון-שוא שהאומה והמקדש משלימים, כביכול, עם העבירות, ומבחינה זאת - "מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין".**

**רבינו אליקים ממגנצא, שיטות קמאי (יומא ע"ב ע"ב)**

אלמלא בגדי כהונה שנשתיירו שעדיין הן קיימין ברומי, ומכפרין עדיין על ישראל והיינו "בגדי שרד".

**עקידת יצחק שמות שער נא (פרשת תצוה)**

**תלמוד בבלי תענית דף כז עמוד ב - ... בזמן שבית המקדש קיים [קרבנות מכפרים], בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם? - אמר לו [הקב"ה]: כבר תקנתי להם סדר קרבנות, בזמן שקוראין בהן לפני - מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני, ואני מוחל להם על כל עונותיהם.**

... כמו שהשתדלות בעניני הקרבנות ותועלותיהם יועיל מאד לאנשים אפי' בשעה שאין לנו מזבח ולא קרבן כמו שאמרנו. וזה אם לכפר על החטאים ואם להרחיק האנשים מהחטא. כן הוא בעצמו ענין בגדי כהונה שהלומד בתורתו ומעייין בתכונתם ותכליתו יועיל לו בכל עת וזמן להסיר הבגדי הצואים מעליו ולהלבישו מחלצות טהורות ונקיות. והנה אין לך כפרה וקינוח גדול מזה: ...